

279955

SBURATORUL *Literar*

REVISTA · SAPTAMANALA

SUMARUL No. 17

<i>E. Lovinescu</i>	<i>Hortensia Papadat-Bengescu</i> (IV)
<i>Mihail Celarianu</i>	Cred
<i>Gh. Brăescu</i>	Doi vulpoi
<i>D. Nanu</i>	Cunoști pro'andul Cântec?
<i>Emil Dorian</i>	În noapte
<i>Al. T. Stamatiad</i>	Psa'm
<i>Sanda Movilă</i>	Pata de umbră
<i>Camil Baltazar</i>	Peisagii
<i>Mihail Cosma</i>	Mineral
<i>I. Valerian</i>	Iarnă

CRONICA IDEI 02. — B. FURDOJANU: Teorii.

CRONICA DRAMATICA. — F. AȘTEAȘCA: „Teatrul Popular: „Extemporalul“.

CRONICA ARTISTICA. — VICTOR ION POPA: Artachino.

— Insemnări Literare

SBURĂTORUL LITERAR

Revistă Literară, Artistică și Culturală

Prețul unui număr

LEI 2.-

Abonamente : pentru un an Lei 100.—

„ „ „ „ „ 60.—

Abonamente se primesc la :

Administrația Revistei „Sburătorul Literar“

BUCUREȘTI

STRADA SMÂRDAN, 4

și a librăria „Mercur“, București, Calea Victoriei, 27

Deasemenea se pot face Abonamente prin corespondență,
trimițându-se costul respectiv prin mandat poștal,
la Administrația Revistei.

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe adresa
d-lui E. Lovinescu, Strada Câmpineanu, 40.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A APARUT No. 2

din

MAGAZINUL LITERAR

CITIȚI-MĂ

CU URMĂTORUL SUMAR :

Scoala Regilor	de	JULES LEMÂITRE
Pe Povârniș	„	ION SLAVICI
Jucării	„	ION PILAT
Crăciunul Sf-tului copil Feodor	„	G. GALACTION
Noapte	„	CLAUDIA MILIAN
Biserica Sfinților fără de nume	„	VICTOR EFTIMIU
Minciuna	„	ALFRED MOȘOIU
Moartea Salomeei	„	GUILAUMEAPOLLINAIRE
Steluta	„	F. ADERCA
Minunea Sf-tului Anton	„	MAURICE MAETERLINCK
Coperta	„	A. BRĂȚĂȘANU
Vignete	„	TEODORESCU SION

PREȚUL 10 LEI

SBURĂTORUL LITERAR

REVISTA LITERARA, ARTISTICA ȘI CULTURALA

DIRECTOR: E. LOVINESCU

Hortensia Papadat-Bengescu

IV

Valoarea literaturii d-nei Hortensia Papadat-Bengescu nu se determină prin natura ei lirică. Intr'un sens anumit, s'ar putea zice: dimpotrivă. Lirismul este o formă primară de expresie a sufletului omenesc. Importanța acestei literaturi crește, numai prin intensitatea neobișnuită a lirismului, prin exaltarea perpetuă prin expansiunea unei sensibilități, ce se cheltuește fără economie și control pentru lucruri mari ca și pentru cele mici, topind totul în incandescența ei.

Mărginindu-se numai la acest panlirism, literatura d-nei H. P.-B. n'ar câștiga totuși decât în intensitate; prin natură, nu s'ar diferenția de loc de întreaga producție lirică atât de abundentă și de abuzivă prin invaziune în toate domeniile literare. Adevărata ei originalitate nu stă prin urmare în intensitate ci în dublarea ei de un rar și, înadevăr, miraculos spirit analitic. Pentru umanitatea comună, senzația se dezvoltă cu atât mai slobod cu cât iese din sfera ochiului atent; observată, ea își scade din amplitudine. Analiza e, de obicei, nu numai un ferment de disoluție a acțiunii dar, împinsă la exces, și sdruncină liberul joc al oricărei activități emoționale. Din moment ce sunt fixate, raționate și analizate, frica, ura, iubirea, de pildă, își scad din intensitatea forțelor oarbe. Stendhal, cel dintâiu, a ridicat totuși la o valoare de principiu darul său personal de a intensifica acțiunea sentimentului prin observație, adică tocmai prin ce-ar fi trebuit s'o paralizeze. D-na Hortensia Papadat-Bengescu e din rasa stendhaliană a analizatorilor, ce-și măresc viața sentimentală prin colaborația analizei. Rar, impresionant, și la noi unic, fenomenul acordă scriitoarei o originalitate ce-o izolează în mijlocul literaturii noastre. Li-

rismul nu rămâne numai în faza simplei exaltări; el nu e numai extaz, sau imprecăție; nu exprimă numai revoltă, sau adorație; nu e o forță elementară și inconștientă ce se revarsă la primul contact cu lumea din afară din cele două izvoare primare ale sufletului: iubirea și ura. Lirismul scriitoarei se rezumă la o sensibilitate vibrantă și la o bogăție de impresii ce se succed vertiginos; dar oricât ar fi de grabnică succesiunea, în crupa senzației stă infipt, sigur de sine, spiritul analitic, care o conduce, o amplifică, îi înregistrează minuțios traectoria, și, după combustiuinea finală, îi perpetuiază amintirea prin imagina cea mai fidelă cu putință. Asocierea celor două forțe contradictorii, emoțiuinea și analiza, dau literaturii d-nei H. P.-B. un caracter patetic de luptă și fac din fiecare pagină o bucată de lavă, în care s'a solidificat, după multă trudă, forma impalpabilă a unui sentiment în fuziune... Prezentă încă din primele pagini ale *Apelor adânci*, această asociere a ajuns la virtuozitate în *Femeia*; analiza strânge de aproape senzația, urmărind-o până în cele mai profunde cute ale sufletului. Nimic din literatura română nu egalează și bogăția imensă de impresii și ascuțimea observației din capitole ca *Voluptate*, în care extazul muzicii este analizat simfonic, ca *Basme*, în care amorul devine o impresionantă forță creatoare de mituri sau în *Agonie*, în care dezorganizarea sufletească, în urma unei brusce despărțiri, este fixată până în cele mai precise amănunte fiziologice.]

* * *

Aceasta e opera d-nei Hortensia Papadat-Bengescu. Netinzând spre creațiuinea obiectivă — în afară de *Bătrânul*, asupra căruia m'am oprit altădată — se definește prin asocierea unui lirism violent cu o analiză incisivă. Distingându-se prin intensitatea fiecărei din aceste calități, ea devine profund originală prin împerecherea lor: obiect de admirație, de reflecție pentru unii, de legitimă neînțelegere pentru cei mai mulți.

E. LOVINESCU.

C R E D

*Eu cred în Tine ca într'un moș bătrân
Ce-abia 'și mai poartă 'n ochi plăpânda viață ;
Și doar de mila frunții Tale — îngândurată —
Ca pe-un bătrân, din când în când, te mângâi : Tată.*

*Vestmântul Tău — și ochii Tăi — și părul Tău
Sunt vechi ca slova Sfintelor Legende ;
Și chiar toiagul Tău, de vechi ce este,
A prins un grai domol, ca o poveste.*

*Când vine Fericirea
Te-abaiți din vijeliile-i de foc —
Și-ți perd duioasa urmă, până pierе
Vârtejul de noroc.*

*Dar, când mă părăsește nălucirea
Și viața 'ncinge spada-i de caldă
Te chem și viu — și mi readuci, o Doamne,
Eternitatea zâmbetului Tău.*

II

*Când murmură pornirile de cânt,
Cătându-și aripi albe, de senin,
Eu vin la Tine, Magule divin,
Ce știi oricare taină pe pământ.*

*Lumina Ta mă 'nneacă — și mă ia —
Și-mi cântă, parcă 'n mine-ar murmura
Cereasca-Ți armonie din cuvânt.*

III

*O clipă doar ! Căci, iată, mă ridic
Și-Ți sfășii cerul : taină după taină,
Când sufletul, sătul de-albastra-Ți haină,
Rânjește 'n diabolicul nimic.*

*O, cugetu-mi și trupul năvălesc
In iadurile negre și 'mbătate ;
O, iadurile, iadurile scufundate
Cum strălucesc !*

Să nu mai vii ! N'auzi și Tu cum cântă ele?
 N'auzi cum tac, n'auzi cum tac, n'auzi cum cântă?
 Să nu mai vii, o Tată scump să nu mai vii!

O, Tată scump, n'auzi, n'auzi?
 N'auzi cum răd, n'auzi cum cântă?

Dă-mi mâna Ta, dă-mi mâna Ta, Speranță Sfântă,
 O Tată scump, o Tată scump, n'auzi... n'auzi?

IV

Și iată că infernurile pier...
 Sub bolta de mister
 Renasc din încheerea unui munte
 Cu fulgere pe frunte.

Sunt : „Tu și Eu“ — și 'n noaptea de sub noi —
 E Lumea scufundată în besnă și 'n noroi,
 Sunt : „Eu și Tu“ — pe culme — amândoi.
 Iar Lumea, ca o mare — val cu val
 Și Geniul — magnificul pumnal —
 Ne 'ncearcă 'n întineric masivitatea stâncii...
 Ci, oamenii, sub ploaia de copaci, Library Cluj
 Par viermi, ori par omizi, ori par gândaci,
 Și-n lupta lor sârmaneale jivine,
 Se-omoară 'n contra Ta și pentru tine.

Dar pentru toți, în lungul drum, în largă zare
 E Clipa Muntelui, ce-o urcă fiecare,
 E clipa Ta, ce falfăe în zări, ca o chemare
 E doar o clipă, sub care Abisul se prosternă,
 În doru-eterm pentru imaginea eternă.

Suntem în nori, și-atât de jos ne pare tot,
 Atât de-adânc zâmbesti în mine — Dumnezeu —
 Că peste adâncurile lumii 'nsângerate
 Tresar de toată veșnicia milei Tale, eu.

Ca dintr'un clopot sacru, de aramă,
 Intreaga-ți bunătate-o răscolesc
 Și 'ngrop în ea popoarele 'nsetate ;
 Dar, când se stinge clopotul ceresc,
 Dar când se stinge, o, când se stinge...
 Perdut mă prăvălesc în lume iar,
 Să sorb, să smulg, să blestem Veșnicia
 Iubirii Tale fără de hatar.

DOI VULPOI

— „Ți-o spun hotărât, nu mai merge, trebuie să facem economie. Mai lasă plimbările. Vrei să mă bagi în pușcărie?!“

— „Așa! Bine. Mă duc la mama. M'am săturat de sărăcie... Or vii să mă iei la curse, ori rămâi și petrece singur... Nu trebuia să te însori dacă nu ești în stare să ții *trenul* unei femei...“

— „Fac ce pot, dacă vroiai tren să-ți fi dat mă-ta zestre.“

— „Vai ce mojiție! Mizerabilul! Doamne cât sunt de nenorocită!“ Și, izbucnind în plâns, se încuie în dormitor.

Căpitanul Vărgatu nu putea să vadă plângând nici chiar pe femeia lui. Invăluit în fum de țigară, se plimba în papuci cu mâinile în buzunar, îmbrăcat într'un flanel roș îngăurit ca o bucată de șvaițăr. Apoi, oprindu-se în loc, se aplecă pe fereastră și făcând mâna pâlnie strigă cu voce de manevră;

— „Morarașu!“

— „Ordinați!“ răcni cineva ars din dosul unui grajd.

— „Ado cismele!“

— „Da, să trăiți!“

— „Trap!“

— „Indată!“

— „De abia te urnești,“ îi zise căpitanul cărpindu-l, în timp ce soldatul găfâind împingea în talpa cismeii ce intra anevoe.

— „Le udași, ce le făcuși?“

— „Nu, să trăiți!“

— „Firea-i al dracului... adu tunica,“ apoi oprindu-se șopti printre uși: „Mișule, eu mă duc, să văd poate mă întâlnesc cu vreun prieten...“ Dar nu primi niciun răspuns.

Afară, căpitanul pătruns de o speranță nelămurită, respirând greoi un aer păclos de toamnă, o luă încet inconstient spre cazarmă. Astăzi mahalaua cazarmilor este în fierbere:

toată lumea știe că este botez mare la plutonierul major Bucurel. Din zori, soldații cară dela cazarmă mese și scaune, lămpi sau piramizi de pâine neagră, strânse în duriți de raniță, în timp ce acasă, unii tae un berbec atârnat de craca unui pom îngălbenit, iar doi țigani în mantale jerpelite cântă în surdină pela poartă, din cobză și din *clanaret*.

— „Vin aduseși tu?” întrebă prietenoasă cu voce slabă M-me Bucurel, oacheșe, frumușică dar palidă ca după naștere.

— „Aș... n'a vrut să-mi dea pe datorie.”

— „Nici țuică?”

— „Nici...”

— „Ce ne facem?”

— „Tortul l-ai luat?”

— „Il scoate mama.”

— „A măcelarului vine?”

— „Vine.”

— „Și coana prieteasă?”

— „Și... Să ai grijă de șifoane,” strigă ea increzătoare după dânsul, care ieșise repede, îndreptându-se fără manta spre cazarmă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— „A venitără recruții?” întrebă Bucurel din pragul companiei.

— „Unii din ei au mai venit.”

— „Strângeți-i în cameră!”

Mânați de caporal, recruții sfioși, călcând nesiguri, înaintau grămadă, aiuriți, cătându-și locul, întinși de mânecă în toate părțile.

— „Intoarceți-i cu fața la mine!”

— „Măă!... Fața la don plotonier!”

— După multă tropăială, un fluerat asurzitor făcu din recruți statui de piatră.

— „Să vie o masă și un scaun din cancelarie!”

„Trăiți, don Plotonier, masa și scaunul, știți d-voastră... făcu un semn din cap furierul, arătând cu înțeles spre casa plutonierului.

— „Bine! Ia un creion și o bucată de hârtie,” apoi adresându-se recruților: „Ascultă aici la mine, camarade, că cu mine o să vă mâncați amarul doi ani de zile. Domnii ofițeri sunt musafiri la companie. Eu te îmbrac, eu te hrănesc, eu îți dau drumul în conced., Care te-oi purta bine, frumos, coala regulat cum știu eu, toți vă duceți acasă de crăciun. De unde nu

dracu v'a luat. Să vă păstrați *amuniția* în regulă, să nu vă lipsească pătura că aici nu se fură, nici mantaua, ori cămașa ori izmenele... nimic să nu vă lipsească... ori dopul dela armă, ori altceva, că plătești ca popa și te dau și în judecată pentru pierdere de *efecte* aparținând statului. Ați înțeles ?"

— „Da !...“

— „Este printre voi vreunul care fură ?“

— „Nu !“

— „Ieși mă înainte care știi să furi.“

— „“

— „Ieși mă, n'auzi !“

— „“

— „Care va să zică nu fură nimeni ? Bine !... Ascultă aici la mine. În cazarmă nu se fură, da se poate întâmpla să lipsească. Pădure fără uscătură nu se poate. Că dacă pui cămașa la uscat n'o mai găsești de nu stai lângă ea... și mantaua și pătura ți-o trage depe tine dacă nu dormi ca iepurele. Eu ți-o spun ca să știi să te ferești... și banii ți-i fură, cari ți i-a dat maică-ta să ți răcorești sufletul la *instrucție*. Care ți-o fura mantaua să vii la mine, dar care ți-o fura banii, n'am ce să ți fac... că, banu-i ban... nu se cunoaște, n'are matricul. Da eu fiindcă sunt, ca să zic, părintele vostru, care vrei vă iau banii în păstrare, că la mine nu se fură, că nu sunt decât eu și nevasta. Cine o să fure... nevasta ?“

— „Nuu !...“

— „Eu ?“

— „Tt,“ fac recruții clătinând din cap cu indignare.

— „Mai e copilul... ăla o să fie hoț, da nu acu, mai târziu... să mai crească, că e numai de șase zile,“ adăogă el șiret, pecând recruții râd liniștit, cu gura până la urechi. „Prin urmare, banii voștri sunt asigurați mai abitir ca la bancă... că s'a mai văzut casieri fugind cu banii oamenilor, da eu n'o să *disertez* cu banii voștrii... Nu'i așa ?“

— „Așa e !“

— „Prin urmare la mine când îi avea nevoie, se găsește... Bun înțeles, numai ăl de vrea... ăl de nu vrea, treaba lui. De i-o fura, nu-i vina mea ; eu mi-am făcut datoria. „Păstrați banii la voi, ori mi-i dați mie ?“

— „Ii dăm d-voastră !“

— „Ieși mă înainte, care nu vrei să dai banii !“

— „“

— „Ii dați toți?”

— „Toți!”

— „Să vină din flancul drept câte unul. Spune cât dai și din ce comună ești!”

— „Eu, trei franci,” răcnește recrutul aruncând gologanii în capelă.

— „De unde ești?”

— „Tomite din Oprișor, jud. Mehedinți.”

— „Din satul ăla de hoți? Acolo cică nu se duce nimeni de bătrânețe, mor toți copiii în pușcărie...”

Recruții chihotesc de răs și trec la rînd înveseliți de glumele majurului.

— „Eu, cinci lei, dela Cușmir, Mehedinți...”

— „De unde se uită porcii pe fereastră?”

— „Drepti!” răsună un glas pe neașteptate dinspre ușă. Camera amuți și Bucurel înlemni cu capela plină de monetă pestriță, în fața căpitanului Vărgatu.

— „Ce faceți aici?” întrebă plin de severitate căpitanul, cu un deget prins între nasturii tunicii.

— „Trăiți, don'căpitan, cu recruții...” Cluj

— „Ce'i cu ei, ce bani sunt ăștia?”

— „Ca să nu-i fure noaptea când dorm... S'a strâns și la celelalte companii.”

— „Foarte bine, urmează...”

Operația continuă repede într'o tăcere mormântală.

— „Eu din Perișor, zece lei... jud. Dolj.”

— „Eu, Păcătosu, Țigănași... șaizeci de bani.”

— „Bine ți-a zis Păcătosu,” încercă să glumească căpitanul, dar nu îndrăzni să rîdă nimeni.

— „Cât s'a adunat?” întrebă el la sfârșit.

Sub ochii săi, plutonierul și furierul făceau fișicuri de gologani, băncuțe și lei, pe cari căpitanul îi băgă pe nenumărate în buzunar.

— „Cât ai spus că sunt?”

— „Două sute șaptezeci lei și șaizeci de bani,” zise tîmpit plutonierul.

— „Șaizeci de bani ai lui Păcătosu, desigur... Nați-i îndărăt mă!”

— „Nu, trăiți, d-le căpitan, lăsați-i la d-voastră. Mi-i dați d-voastră când mi-o trebui.”

— „Așa băete, când ți-o trebui... Eu, sunt tatăl vostru, eu

vă port de grijă și vă scot oameni de treabă. Să fiți cuminți, să ascultați de șefii voștri și să nu vă furați, că aici nu se fură și să vă păziți efectele, să nu le pierdeți, că le plătiți. Cine nu deschide ochii, deschide punga. Să nu te aud mâine, poimăine că-ți lipsește ceva... De s'o întâmpla, treaba ta, nu vreau să știu nimic... Să vă păziți unii pe alții... Dacă sunteți hoți, n'am ce să vă fac... Hai, dă-le drumu 'n curte!"

Pătruns de o bucurie internă, căpitanul Vărgatu se'n-dreptă liniștit, ușurat spre ușă, urmat de Bucurel ca de un câine plouat.

— „Trăiți, don' căpitan!"

Dar căpitanul mergea fără s'audă.

— „Trăiți don' căpitan," repetă Bucurel, tușind pentru a-și drege glasul.

— „Ai?"

— „Dați-mi voie să vă spun ceva."

— „Cântă!"

— „Eu, după cum știți și d-voastră, sunt însurat.. Acu o săptămână mi-a făcut nevasta un băiat... și așa eu acu, n'am cu ce să-l botez..."

— „Păi ce făcuși solda?"

— „Patruzeci și cinci de lei... ce să fac mai întâi?"

— „Patruzeci și cinci de lei... ce e de colea?... alții trăesc și cu mai puțin.."

— „Am avut cheltueli... moașă, doctorii.."

— „Ține, să mi-i dai la soldă."

— „Nu-mi ajunge, ce să fac cu un pol... d-voastră nu vă gândiți?!..."

— „De, mă băete, n'am ce-ți face," și plecă. Dar după câțiva pași, întorcându-se, îi aruncă în obraz cu severitate: „Nu trebuia să te însori, dacă nu te simțiai în stare să duci trenul unei femei..."

GH. BRĂESCU.

CUNOȘTI PROFUNDUL CÂNTEC ?

Departe, peste ape întinse, vezi o stâncă
Ce crește înopțată de-arini înalți și sumbri ?
În coasta-i' fulgerată e-o peșteră adâncă,
Altarul unui pustnic setos de pacea umbri.

El cade dus pe gânduri în fiecare seară
E-așa ferice, singur, în schitul lui de-ariniști !
Când valuri spumegate se sfarămă 'n afară,
Adoarme 'n simfonia nețârmuritei liniști...

Cunoști profundul cântec al valurilor mării
Ce se lovesc de tine isbind ca într'un zid ?
Ah! marea-aceea-i lumea cu mrejiile 'ncântării
Iar inima-mi e schitul în care mut mă 'nchid !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

D. NANU.

IN NOAPTE

*Răzbate clarul lunii pline
Pe somnu-ți de mătasă
Și strălucești
În albul tău căruț în casă
Ca o nălucă din povești.
E cald și liniștit și bine...
Prin larg deschisele ferești,
Târzie,
Noaptea vine
Și se reștrânge toată peste tine,
Mai albă și mai străvezie,
Că parcă azi abea o înțeleg
Cu tot misterul ei de șoapte
Ascuns în glasuri de fântâni...*

*Din fund, ca fluturări de mâni
Mirosul unor chiparoși
Mă cheamă 'n noapte...
Eu stau de veghe lângă tine
Căci ori de câte ori în zare
Se rupe-o stea
Tresai din somnul tău de păsărea
Eu stau de veghe lângă tine
Și-aștept până'n spre zori de zi,
Când te trezești cu bine,
Să văd ce s'a făcut cu-atâtea stele,
De nu s'au strâns cumva, căzând,
În ochii tăi de peruzele.*

EMIL DORIAN

PSALM

Pre care îl iubește Dumnezeu, îl ceartă
și bate pre tot fiul carele primește.

SOLOMON.

Fii lăudat,
O, Doamne,
Căci mi-ai întins și mie paharul cu venin
Căci rătăciam de-o vreme — stingher și fără vise —
Pe-o mare fără țărături,
Intr'un pustiu de ghiață,
In funduri de abise, —
Ne mai crezând în artă,
In munca creatoare,
Ne mai crezând în viață.
Și 'n brațul Tău divin!
Fii lăudat,
O, Doamne,
Că mi-ai întins și mie paharul cu venin!

II

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fii lăudat deapururi!
Superba Poezie, din propria cenușe,
A înviat!
Ca 'n vremuri
Mi-e sufletul un cântec,
Un sbor de aripi albe,
Un răsărit de soare,
O sfântă sărbătoare!
Intreaga mea ființă — ca și odinioară —
Se 'nalță către ceruri,
Plutește preschimbată în pură armonie!
Fii lăudat,
O, Doamne,
Că mi-ai întins și mie paharul cu venin,
Căci rătăceam de-o vreme — stinger și fără vise —
Ne mai crezând în viață și 'n brațul tău divin!

III

Fii lăudat deapururi!
Consolatoarea muncă din nou mă 'nbrațișează,
Transformă ziua 'n miere, în cântec și în aur,
Iar trupul — slab și palid —
In forță creatoare, în nesfârșit tezaur!
Ea-i singura mea lege!
Al meu e 'ntreg pământul!

Ca 'n anii tinereții
 Mă simt frumos, puternic și darnic ca un rege!
 Fii lăudat,
 O, Doamne,
 Că mi-ai întins și mie paharul cu venin,
 Căci rătăciam de-o vreme — stingher și fără vise —
 Ne mai crezând în viață și 'n brațul Tău divin!

IV

Fii lăudat de-apururi!
 Ce plină de 'nfelesuri mi-apare această viață
 Și ce măreț spectacol e 'n ori și ce ființă!
 Aceleași peisagii — banale, efemere —
 Privirea mea le soarbe c'o sfântă bucurie:
 Un cântec de isvoare,
 Un freamăt de pădure,
 O rază dela soare,
 În suflet se revarsă
 Ca o mireasmă fină, suavă-adormitoare!
 Într'adevăr natura e-o gravă simfonie,
 Ce murmură 'ntr'una, aceluia ce-o ascultă;
 „În orice om e-un frate, în orice spin e-o floare!“
 Fii lăudat,
 O, Doamne,
 Că mi-ai întins și mie paharul cu venin,
 Căci rătăciam de-o vreme — stingher și fără vise —
 Nema crezând în viață și 'n brațul Tău divin!

V

Fii lăudat deapururi
 Casupra mea umilul — Ți-ai pogorât privirea:
 Un dar sortit acelor „puțini aleși“ de Tine!
 Atâta fericire n'o meritam!
 Spre ceruri
 De câteori Cuvântul voește să-și ia sborul,
 Pe buze, se topește!
 Doar singură simțirea mi-e vie și se 'nnalță —
 În fiecare clipă, spre tronul Tău puternic —
 În pânze de tămâie, de flacări și de smirnă!
 Sunt iar al Tău de-acuma și dincolo de moarte!
 Fii lăudat,
 O, Doamne,
 Că mi-ai întins și mie — paharul cu venin,
 Căci rătăciam de-o vreme — stingher și fără vise —
 Ne mai crezând în viață și 'n brațul Tău divin!

AL. T. STAMATIAD.

PATA DE UMBRA

Pe scara de piatră stă fetița și se joacă de vre-o câteva minute cu o pată de umbră. Caută să o prindă, dar pata fuge printre degete, îi alunecă pe picioarele mici și goale, se ridică pe umeri, îi cade pe față ca o perdea și necăjește fetița, care o dorește cu încăpățănare. După câțva timp, fetița e oboșită de atâta încercare zadarnică. A renunțat și se uită cu mirare fără să priceapă, la pata de umbră care acum s'a rostogolit fără sgomot pe scări, în curte și desmeardă spatele pisicii, care stă lungită, cu ochii închiși, cu labele întinse, și pare a se bucura pe deplin de această dimineață de vară. Ochii mici și vioi ai fetiței privesc întrebători înspre pata de umbră... Apoi privirile devin distrate, înecate în ceață... Se gândește...

De câteori pune mâna pe un lucru, îl simte... A pus odată mâna într'o cană cu apă și a simțit apa rece... Altădată a luat un lemn puțin aprins la un capăt... și i-a ars mâna... E sigură că de-ar pune mâna pe pisică, ar simți-o moale și caldă... Tot așa pe piatră?.. Ar fi tare și rece... Și totuși de ce adineaori când a încercat să prindă pata de umbră, nu a putut nici să o simtă, nici să o prindă... Ca și într'o seară, când s'a încercat să prindă lumina de lampă ce tremura galbenă pe perețele odăii... și n'a isbutit... De ce? De ce sunt unele lucruri așa și altele altfel?... Nedumerită, se ridică după scară și își caută de joacă în altă parte... Deodată ochii îi rămân ațintiți pe ceva roșu, mare, înecat în lumina soarelui, pe ceva care se mișcă în aer și se apropie de casă, trecând pe stradă... E un coș cu cireșe pe spatele unui precupeț... Fetița îl vede cum se mișcă, cum se apropie, cum cercul acela roșu, devine mai mare și mai luminos... Nu îndrăznește nici să mai clipească, de teamă să nu piardă imagina asta fericită... Gura i se umple cu apă și înghite de vre-o câteva ori... Deodată, brusc, întoarce

spatele coșului ispititor și urcă, alergând, scările. A ajuns în dormitorul doamnei, care își potrivește cea din urmă buclă de păr în oglindă și care răspândește un parfum puternic, din cutele elegantei rochii de casă. Se întoarce mirată și se uită cu desgust la fetița murdară, nepieptănată, cu rochița ruptă.

— „Ce vrei, Aurica?”

— „Ia-mi cireșe, Cucoană!” și fetița, cu mâna ei murdară atinge cutele albe ale hainei. Doamna, se vede mai dispusă astăzi ca de obicei, se hotărăște să se coboare în curte, în timp ce fetița, fericită, mai mult rostogolindu-se decât coborând scările, aleargă în stradă, lasă poarta deschisă, și caută să prindă precupețul care a ajuns la celălalt capăt. Găfâind se întoarce în curte, în ochi cu un aer de triumf, urmată de purtătorul cuceririi ei. Doamna se pleacă zâmbind, se uită la fructe, apoi întreabă cât costă. Precupețul răspunde modest: „Patru lei, kilogramul.”

Fetița se învârtește pe lângă coș, se înfoiază, își închipue că doamna ar putea să-i cumpere tot coșul... se gândește că i-ar ajunge mai multe zile... Poate o săptămână... I-ar da și sorei ei mici și mamei ei, care spal vasele acum în bucătărie... Sunt așa dulci cireșele și așa mari și frumoase. Ca în vis, aude vocea doamnei tocmindu-se cu precupețul.. Ca în vis, vede cum se ridică în aer coșul purtător de minuni...

Dar ce s'a întâmplat? Se risipesc visele și ochii se fac mai mari decât sunt... Doamna urcă liniștit scările și precupețul pleacă, fără ca o cireașă să se fi clintit din coșul său...

Fetița a împietrit... I s'a deschis gura mare și uscată... i-se urcă un nod în gât.. și înghite de câteva ori... îi alunecă o mărgea umedă sub pleoapele scurte și parcă i se taie picioarele... Mai mult cade decât se așează pe scara, care e plină acum de soare. Poarta taie în două aerul și coșul — pata aceea mare, roșiatică, nețârmurit de bună — se depărtează legănându-se pe umărul acestui om rău... Alunecă la vale, pe stradă, înfășurată în risipa de soare a acestei zile de vară, mai mică, din ce în ce mai mică — un punct roșu — care nu se mai vede după cotitura unei străzi. Pe față și pe ochi s'a lăsat o pată de umbră, trăsăturile s'au alterat și e ceva comic în figura aceasta de copil, pe care s'a încrustat într'o clipă, urmele unei dureri prea mari, prea umane, prea timpurii, pentru vârsta ei fragedă... Iși simte sufletul uscat și gol, cu o umbră grozavă în el și nu se mai poate gândi la nimic... Târziu,

târziu... tot, vede cum se ridică pisica, se întinde pe labele din față și se îndreaptă alene spre bucătărie... Iși aduce aminte de pata de umbră... O caută în toată curtea... Nu o găsește... și lucru ciudat... fetița nu se miră...

Fără să știe, pata de umbră i s'a lăsat pe față, în lumina ochilor și s'a strecurat în suflet... O simte cum tremură acolo, în adâncul micii ei ființe, ca ceva nehotărât care va rămâne totuș și care lasă aproape inconștient pentru ea, cea dintâiu linie bine pronunțată a durerilor de mai târziu...

Ce tristă e curtea înneacă de soare și ce pustie... Ar căuta să se joace cu ceva... dar în clipa asta nu mai găsește nimic... nimic... Pata aceea mare, roșiatică și plină de minuni ce dispăruse la colțul unei străzi, lăsase întâia decepție și întâiul regret, în viața asta mică și nouă, care începea să trăiască.

SANDA MOVILĂ.

BCU Cluj **MINERUL** Library Cluj

*Țintind o Viață nouă și obscură,
Truditul Om se avântă în mină; —
Și singur în nesigura lumină,
El se 'nfrăți cu trupul tău, Natură.*

*Mult timp, izbindu-și forța 'n stânca dură,
Lucind sub bolta de ecouri plină,
El desgropă splendorile 'n rugină,
Lărgind subpământeană lui centură.*

*— Dar când alt Soare prinse să resfire,
In valuri largi de aur și de cer,
Comoara lui bogată peste Fire,*

*Tăcut, Minerul tainic și stingher
Se 'nmormânta în altă întocmire,
Lângă strămoși, în cripta lor de fier.*

MIHAIL COSMA.

I A R N A

Din golul cenușiu
Au început să cadă
Fulgi albi... fulgi proaspeți de zăpadă...
Cernuți pe-întinderea tăcută
Ca printr'o sită nevăzută...

Ninge... ninge într'una...
Liniștit și rar
In jurul meu natura se pudrează
Din belșug
Cu pulbere de var...
Pământul crește din adâncuri
Și se umflă tăinuit
Ca spuma laptelui ce dă în clocot nesimțit...

Ninge... Ninge'ntr'una...
Și nu știu când a început...
Cu vinele-înghețate
M'a prins ninsoarea priveghind afară
Și fulgii mi-au proptit în spate
O zeghe de cioban ușoară...

Din cerul de cenușă
Cad fulguri domoale
Și-atât de adormită e tăcerea,

C'aud cum sună fulgii
In urechea înghețată,
Ca niște boabe mici de vată...

„Hei... Cine a vorbit în liniștea de păslă ?...
Nu simt pe nimeni împrejur...
Prin mine curg crâmpene vagi de viață
Dintr'un ungher obscur...

Nu-î nimeni...
Iarna și-a întins vestmântul
Și am rămas eu singur
Cu pământul...

De sus
Cu nepăsare timpul se distramă
In fășii lungi de scamă
Și mă îngroapă 'n cet în giulgiu de milenii...

Ce milă uriașă mă cuprinde ?...
Pământu 'mbătrânit adoarme fără vlagă
Și peste tot
O liniște eternă se încheagă...

Trecutul mort se 'nvolbură în mine...
Mă văd trăind în ierni de-odinioară...
Invălmășit în alergări nebune
Și-un zumzet vag de sănii
Prin nervi mi se strecoară...

Sunt ultimul drumeț, ce zăbovesc în stradă
Curând voi fi și eu întroenit în iarnă
Și 'n urma mea doar timpul o să cearnă
Fulgii albi..., fulgi proaspeți de zăpadă...

PEISAGIU

Odaia cu perdelele lăsate,
De vreme îndelungată hibernează,
Bolnave și-obosite de singurătate
În straturi dese orele s'așează.

Stau mobilele vechi și de cărbune
Iar liniștea-i așa de deasă și de grea
Încât de-ai învărti o mână'n aer
Ceva bătrân și-uscat s'ar sfărâma.

Pe-un jâlț în colțul din odaie,
O paralizică din somn a tresărit,
Cu chipul ei uscat de cucuvaie
A mestecat din buzele de cârpă
Și-apoi ursuză iar a adormit.

SPITAL DE TUBERCULOȘI

Amurgul paște liniștea în salon,
Liniște rar speriată
De țipătul vreunui bolnav ce tușește,
Scrijelind pânza de anost și monoton.

Adineauri sora Ioana a trecut, —
Și ochii tăiați în sticlă severă,
Cum s'au rotit prin salon — dojenitori,
Uitătura lor m'a pătruns și m'a durut...

Dece mă țin în frig și în spital?...
Liniștea mă ingenunche și mă doare;
Ăfară ninge liniștit și frumos,
Și în mine ceva sfârșit și bun moare...

Ninge bizar și neînțeles afar'; —
Tăcerea mă ocrotește și mi-i bine, —
Mai țipă o tuse de bolnav — și apoi
Liniștea se prăbușește îngrozită peste mine...

TEORII

Une rénovation quelle qu'elle soit, ne peut se produire isolément. Elle sera le fait d'une révolution totale, sur tous les plans.

CLARTÉ : RAYMOND LEFÈBRE.

De o bună bucată de vreme încoace, domnii literați au aflat, mai târziu cu o jumătate de secol, că există un anumit raport, care s'ar putea preta poate la o lege generală, între artă și mediu. Acolo unde Taine se debilita cu o sută de cărți ca să afie la intersecția căror determinisme, se află artistul — domnii Barbuse și Romain Rolland au hotărât că munca e zadarnică și calculul e uimitor de simplu. Raportul e prea puțin constant și legea prea puțin permanentă, ca teoria să poată trăi altfel decât dintr'un echivoc, care se poate bucura de un sămbur de aparență — atunci când e sugerat numai, cu discreție. Există, desigur, pentru ochiul cel mai simplu, câteva linii de asemănare între Ibsen și priveștiștea Norvegiei. Suarès înalnuiază asta — și e destul. Dar când susții că Ibsen e un produs firesc, cu neputință altminteri, al peisajului și-al vieții economice norvegiene, îți amintesc, ca să rād de dumneata, pjoivialul lui contemporan Bjoernstjerne. N'ași fi putut bănui în lirica aspră (zisă norvegiană) a lui Peer-Gynt, poezia calmă și de șes lui Knut Hamsun. Dumneata îl explici pe Tolstoi cu Rusia. Ți-l amintesc pe Turgheniew. Și când o să-mi vorbești de istoria misticei lui Dostoiewsky, o să-ți citesc câteva din filele lui Gogol. Celace au Ruși e un suflet particular — dar Laponii de sub acelaș cer, nu-l au. Pe acelaș meridian al Heladei, greaculus s'a nāscut cu darul divinului gust și Romanii cu darul teribilei aridități. Taine susțineea că elementul principal care poate explica civilizația greacă, e configurația ei geografică — dar aceiași configurație ocrotește astăzi o penibilă istorie.

Dacă ași ști cu certitudine, că mediul are o înrāuire calculabilă asupra operei de artă — ași nega încă. Nu numai pentru că socot idesia o primejdie pentru artă — dar o cred o stupiditate și o pāne inutilă care îngāduie existența criticului obișnuit, care poate uza, în lōc de gust și intuiție, de cântare străine artei.

Prima cheie cu care s'a încercat, științific, explicarea geniului, a fost antropologia ; am fi bucuroși dacā rămāneau acolo. Au venit pe rând toate științele și cea din urmă, cea mai prost crescută și mai nouă, e aceia care a parazitat mai mult în pielea literaturii și i-a muls sângele cel mai roșu: economia politică. Dela Marx și marxism, așezată pe moșia literilor, ca o serie de

monumente de piatră pe cari inscripții notau ora și armura bălărilor, în culoare istorică, — critica literară a suferit invazia celor din urmă și celor mai periculoși tătari. Marxismul agita, sub o teorie mecanică a istoriei, o idee tare simplă: aceea a repartizării bogăției. Odată ideea de clasă inventată, a fost inventată și psihologia de clasă. În economie, adică în interese, clasificarea poate fi fără greș.

În chestiunile imediat sociale, că părerile înșilor pot diferi — cum le diferă fiziologia — e un lucru clar. Dar că diversele clase, pot aduce în artă, care nu e numai o generalizare — ci însăși generalizarea — un suflet deosebit, de grupuri, e mai mult decât un fals, sau o eroare. O clasă socială e o abstracție: există numai indivizi sociali. O psihologie bizuită pe identitatea de interese — se știe cât este interesul de schimbător și de fugace — poate avea oare o valoare de stabilitate? Dacă educația primară a indivizilor, a pus în ei mărul superstițiilor de clasă, mărul acesta, în loc să crească plajă, cum cred determiniștii economici, se epurează cu vremea sub înrăurirea educației comune pentru toate clasele, pe care-o dă liceul, justiția, ziarul și cărțile câteodată citite.

Contradicția e așa de evidentă, că faptul ei, este atestat în orice manual vrei. Scriitorii burghezi au apărât panașul castel aristocrate și scriitorii țărani, firma acelei burgheze. Transfugii din ideologie dovedesc că distanța dintre ele nu e prea mare și că diferențe cât unghia sau cât nuanța, cresc pentru miopul economico-literar, cât cămila. Cu Taine, mediul introdus în artă, servea tot atât cât lumina electrică desfăcută brusc într'o cameră cu tablour'. Lumina face dintr'o suprafață omogenă, ca orizontala unui iaz luciu, o serie de planuri care se disociază, sau se suprapun. Mai mult: ea propune spectatorului, locul de unde zăgravul și-a privit modelul și îngăduie astfel ochiului să privească arta din punctul de vedere exact, în care a văzut ochiul pictorului.

Dela Marx, mediul nu mai e o explicație: e creatorul de artă. Dă-mi mediul și-ți ghicesc arta care, nevoit, va naște. Dar până unde merge necromanția? Artistul nu mai poate crea opere noi și nu mai poate răsturna raporturi. Intervine economistul, mascat în critic și-i explică: funcțiunea artei e în slujba socialului. Și-i adaugă: arta stă în acelaș plan cu economia și repartitia averilor. Dacă vrei să faci revoluție în artă, sunt de acord. Dar pentrucă arta e un fruct al economiei — trebuie să pui umărul să răsturnăm întâi economia. Dacă până am isprăvi revoluția, energia dumitale s'a cheltuit toată, în acte — nu e primejde. Ai fost un pioner pentru arta, desigur sacră, a celorlalți. Cifrele istoriei nu sunt, pentru critic, o remușcare; e așa de greu să uiți, în adevăr, că Noua Heloiză a fost scrisă înaintea marelui revoluții?

B. FUNDOIANU.

TEATRUL POPULAR

EXTEMPORALUL

3 acte de H. STURM, localizate de P. GUSTI

Teatrul Popular rămâne și de de data asta în primul plan al actualității semnificative, prin ușurința cu care trece la toate genurile artei dramatice. Activitatea teatrului popular impune respect, iar director și actorii depun o muncă și o conștiinciozitate deasupra oricărei critice și a oricărei ironii. Inseși lipsurile impun și într'o atât de intensă viață, toate fenomenele sunt sacre.

Despre d. Gusti care a localizat și localizează mereu se poate spune că e omul lăudat. De zeci de ani, cronicarii dramatiei n'au pentru acest om de teatru decât adjective superlative, în bine.

Acel care — presupunând că n'a văzut încă nicio localizare de Gusti — vede „Extemporalul“ lui Sturm trebuie să recunoască fără nici o altă tocmeală că, în afară de orice fel de estetic, vechiul om de teatru n'a urmărit decât să dea un spectacol bun: și a izbutit. „Extemporalul“ e o poveste comică în care unele instincte imperioase și frumoase se îmbină cu oarecari apucături educative ale omului. Un profesor iubește o doamnă, acea doamnă are un copil, copilul este elevul profesorului, elevul este încorect la un extemporal... Toată țesătura se ghicește mai dinainte — și totuși se râde, se râde în ciuda inteligenței, în ciuda bunului simț.

Comedia lui Sturm este, într'adevăr, ceiace comun și dec sănătos se înțelege sub cuvântul „teatru“.

Elementele tinere — în majoritate își dau silințele toate să corespundă rolului; entuziasmul lor întrece, desigur, talentul.

Ne întâlnim iar cu d. Morțun care face cele mai mari sforțări asupra-și să nu creeze un caracter comic mai mare decât presupune comedia.

F. ADERCA.

ARTACHINO^{*)}

Despoiată zi cu zi de entuziasmul și avântul pe care ni-l înfățișa în vremurile frumoase ale Tinerimii Artistice, opera de azi a pictorului Artachino pare a fi intrat în seriozitatea rece a unui fel de academism destul de meritos încă prin acela ce este, dar destul de primejdios totodată prin acela ce poate aduce.

Pornită pe acest drum, pictura d-sale greu se va putea opri să nu ajungă într'acel excesiv academism care ucide printr'un voit dus la extrem și ultimele libertăți de gândire și de simțire picturală ce sânt baza vieții operelor plastice. Primele simptome de inchistare se resimt lămurit în expoziția de acum.

Firește, nici odată d. Artachino n'a fost un răzvrătit. Pictura lui cuminte a fost totdeauna așezată pe forme și reguli bine stabilite și totdeauna i s'ar fi putut aduce invinuirea că a păstrat în ansamblul operelor sale un soi de convenționalism ce nu mai cadra cu sufletul modern. Decât, atunci, în fondul lucrărilor ce ni le aducea, trăia un grav și puternic element de simțire care ajunsese până la tăria unui foc nestins în „Nufărul“ acel cap de femeie al cărei ușor strabism divergent dădea privirii o intensitate de obsesia căreia nici astăzi, după aproape zece ani, încă n'am scăpat...

Știa desigur sau — poate e mai bine zis — putea să imbine într'un mod fericit virtuozitatea sa de meșteșugar eminent cu fondul unei simțiri bogate și energice. Astfel opera trăia și rezista timpului destructiv prin obișnuință.

Astăzi însă, d-sa, păstrându-și toate meritele de meșteșugar, a pierdut viața tablourilor sale și în opera de-acum nu se mai vede nicăieri aproape, strălucirea care i-a făcut faima de odinioară. Sânt acolo — desigur — admirabile calități de desen și de culoare, sânt construcții de maestru, sânt perfecțiuni de atitudini și colorații de-o simplitate și de o curățenie impunătoare, dar e în totul o asprime și o răceală, o lipsă de avânt și de inimă pe care nu le mai pot birui, virtuțile de meșteșugar ale d-lui Artachino. El rămâne pentru noi o pagină trecută tot pe-atât de frumoasă prin strălucirea ei, pe cât de tristă prin acela ce avea să-i fie continuarea.

VICTOR ION POPA.

*) Sala Gluckmann, Calea Victoriei.

INSEMNAȚI LITERARE

Notița asupra *"Cântecelor"* d-lui Emil Dorian a devenit punctul de plecare al unei mici literaturi și în jurul ei și în jurul *Cântecelor*. Nu dorim de cât să profităm *Cântecelor*, luând asupra noastră ca în atâtea împrejurări, toată ironia confrăților. În numărul celor ce se disting prin mai multă ironie e și colaboratorul nostru d. F. Aderca, care pentru circumstanță iscălește I. Laurențiu, și scrie la *Isbânda*. Cunoaștem amorurile literare ale d-lui F. Aderca, și le admitem în bloc, de oarece socotim lumea sentimentului ca irațională. În numărul în care colaboratorul nostru scrie, în ce privește pe d. Emil Dorian bănuim că dacă e om de gust nu va fi crezând ca d. E. Lovinescu că versurile sale pentru Lelioara „*e-puizează un gen literar prin perfecție*” — în acelaș număr, tot d-sa scrie că d. Bacovia e „cel mai extraordinar talent”. — Ceia ce arată că d. Aderca nu e numai om de gust ci și de tact... Îl înțelegem amorurile, — dar îi înțelegem și durerile. Nu e rând din scrisul d-lui Aderca, din care să nu-i auzim suspinul sufletului. Fie sigur că ne aplecăm asupra lui cu umanitate și reculegere. Și ca o dovă a supremă de înțelegere, acceptăm ironia și chiar agresiunea d-lui F. Aderca cu egalitate și fără ripostă. Sper că și d. Emil Dorian va ajunge la aceeași resemnare înțelegătoare și, intrând în literatură, îi va accepta dătinile dictate de un foarte simplu joc psihologic.

Cortina Teatrului Național. — Evenimentele din urmă ne-au dat

o admirabilă desmințire în ceia ce privește pretinsa lipsă de sollicitudine a publicului pentru artă. „*Afacerea*” cortinei de la Teatrul Național a scos din circulație un aforism ofensator pentru capacitatea artistică a contemporanilor noștri. În clipa de față când Statul e în pragul falimentului, când leul e cotat la opt centime, când ne sbatem într'un adevărat haos politic, când ne lovim de imposibilitatea de a face un guvern viabil dacă nu solid, preocupările publicului și chiar ale guvernului urmăresc cu pasiune peripețiile cortinei d-lui C. Ressu: va rămâne sau va fi suprimate? De două luni ochii noștri trec înfrigurați în fiecare dimineață de la cota bursei la rubrica polemicii în jurul cortinei, pe care o întreține mai ales unul din ziarele cele mai populare și mai cunoscute prin gust estetic și curaj de opinie. Bărbați importanți, ale căror saloane suint împodobite cu cromolitografii, s'au pronunțat definitiv împotriva cortinei. Admiratorii grupați în jurul ministrului Artelor au sărbătorit însă pe pictor printr'un banchet. Schimbarea regimului a produs, firește, și o deplasare în forțele combatanților: noul ministru e din partidul adversarilor. A dat deci ordinul (în timp ce leul scădea mereu) ca nefericita cortină să fie ridicată, și cum ordinul nu s'a executat pe loc, directorul general al teatrelor din România Mare a fost înlocuit pur și simplu. Publicul a urmărit cu emoțiune această fază neașteptată a diferendului; a ajuns un semn ca să se suprimă din

nou cortina și pentru ca directorul să fie reinstalat în atribuțiile sale. Ziua de 28 Dec. a fost o zi de alertă în lumea teatrului; oamenii, care fusese convocati la ora 4 să se prezinte noului director, găsiră pe vechiul director în biroul său. Istoria se repetă; conspiratorii și indiferenții au trăit o adevărată *journal des dupes*. Oricare ar fi fost emoțiile acestei zile teribile, și, în genere, ale acestei redutabile polemici încinse între toți bărbați competenți în materie de artă, ori care sunt sau erau să fie victimele cortinei, (fără a mai pomeni de cea dintâi victimă care e însăși cortina) ținem să subliniem și să ne bucurăm de pasiunea cu care publicizată și autoritățile — atât de autorizate — s'au pasionat pe o chestie de artă ca și cum ar fi fost o chestie fiscală sau de apărare națională. În trecut nu putem găsi de cât o asemănare: facțiunile *versilor* și *albaștrilor* ce agitau populația Constantinopolului, pe ntru chestiuni de circ. În timp ce armatele barbare se apropiau de zidurile cetății.

Dela cortină la literatură.— În debaterile naționale ce s'au ridicat cu privire la cortina Teatrului Național s'au auzit glasurile tuturor avocaților, doctorilor, al ministrului chiar, — dar nu s'a auzit un singur glas: glasul pictorilor. Ne vine să ne întrebăm dacă mai există pictori în țara noastră, atât de impresionantă e tăcerea competenții... S'au scris nenumărate articole, s'au dat banchete și luat rezoluții ministeriale contradictorii. S'a uitat un singur lucru: la recepționarea sau la suprimarea cortinei nu s'a numit o comisie de pictori, de critici de artă sau de simpli cunoscători. Soluția aceasta ar fi fost negreșit prea simplă și ar fi introdus și factorul indezirabil al competenții.

Amestecul incompetenții în problemele de artă pare a fi o necesitate inexorabilă. În pictură conflictul a izbucnit abia acum cu ocazia cortinii: — pictura, de fapt, nu răscolește pasiunile și, apoi, poate că mai subsistă încă prejudecata unei inițieri. Există o școală de pictură, — dar nu există nici o școală de poezie. Literatura oferă deci câmpul cel mai favorabil pentru toate incompetențele. În momentul când scriem aceste rânduri ne cade sub ochi ziarul *Epoca*, cu următoarele aprecieri asupra no. 15 al *Sburătorului*: „Citind „Amiază de vară“ a d-lui Camil Petrescu, te în trebi nedumerit: Poezie? Proză? Dai în cărți, cauți în cafea... nimic, — absolut nimic, (afară de iscalitură, care a stărnit oarecari speranțe...): deci, nici poezie, nici proză. În „Oglinzi sparte“ d-ra Alice Soare, eternă în revista d-lui Lovinescu, după cum etern e tizul d-sale pe cer, are, se vede — sau cel puțin așa pretinde modestia care o caracterizează — atâta strălucire interioară, în cât talentul, resfrângându-se prin mii de cioburi de oglinzi, rămâne o frântură palidă și ștearsă. Și de multe ori mă întreb: de ce s'or mai fi făcând oamenii caraghioși?... de ce o fi vrând să fie cu orice preț poeți d-ra Alice Soare?“

Și așa mai departe despre ceilalți colaboratori. Nu cităm aceste rânduri disgrațiate spre confuzia cuiva Viața literară ne-a deprins și cu necuviința și cu orice atitudine sufletească față de artă. Voi am numai, ca printr'un simplu exemplu anodiu, cules și nu ales din atâtea aleele, să arătăm că ceia ce se întâmplă în pictură numai la zile mari, în literatură e un fenomen cotidian, căruia nu i se cuvine nici mirare, nici indignare, nici măcar dispreț.

EDITURA „ANCORA” ALCALAY & CALAFATEANU

BUCUREȘTI — No. 4, STRADA SMÂRDAN No. 4

CARȚI FOLOSITOARE ::

:: pentru COPII ȘI TINERIME

BASME DE CRACIUN

ȘI

POVESTEA MINUNATA

DE

VICTOR EFTIMIU

***2 volume de câte 160 pagini, ediții de lux
cu ilustrațiuni în text și planșe colorate . Lei 25.—**

Băiatul pierdut	Lei 6.—
Făt-frumos din lacrimi	” 6.—
Tinerete fără bătrânețe	” 6.—
Pădurea ursitoarelor	” 6.—
Katalina	” 6.—
Sarpele fermecat	” 6.—
Minunea Sfântului Ilie	” 6.—
Pățania Călugărului Gherasim	” 6.—
Alina-Linda	” 6.—
Trei îngeri	” 6.—

BIBLIOTECA RGZA

Nenorocirile Sofiei de Contesa de Ségur ediție ilustrată . Lei 16.—
După ploaie, vreme bună idem ” 25.—

BIBLIOTECA UNIVERSALĂ

Grădina Raiului de Andersen Lei 5.—
” ” ” în legătură de lux ” 12.—

De vânzare la toate librăriile din capitală și provincie

CENTRALA „MISSIR”

SOCIETATE ANONIMĂ CAPITAL LEI 50.000.000

◆ 41, STRADA LIPSCANI, 41 ◆

Sucursale : BUCUREȘTI — Str. Lipscani, 22 și Calea Victoriei, 110

In țară : Ploești, Buzău, Galați, Brăila, Focșani, Constanța,
Temișoara, Brașov, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Oradea-Mare,
Arad, Târgul-Mureș, Râmnicul-Sărat, Pitești, Craiova,
Turnu-Severin, Târgoviște, Botoșani.

Cel mai bine asortat cu ultimele noutăți pentru saison

Atelier de Croitorie de primul rang pentru Dame și Domni

◆◆◆ Prețuri mai eftine ca oriunde ◆◆◆

BCU Cluj / Central University Library Cluj

S'a deschis Centrala

MARILOR MAGAZINE

La PALATUL NOUȚĂȚILOR

STRADA PARIS, No. 10

Sucursale : Oradea-Mare, Lugoj

MATĂSURI :: LENA-

JURI :: PÂNZETURI

ARTICOLE de MARIAJ

: GALANTERIE :

Măre Raion de

FURNITURI de MODE

INCĂLȚĂMINTE, etc.

Prețurile excepționale

: Gustați delicioasele :

produse ale

BONBONERIEI :: :

:: : **RENAISSANCE**

cari se găsesc în detalii la

COFETĂRIA RENAISSANCE

STRADA PARIS, 10

și la toate sucursalele

MISSIR

DIN ȚARĂ

— En Gros la Fabrica —

STR. POPA-TATU, 45